



اطلاعات اسلامی به روایت اسناد ساواک

اساسی پوشهر

(جلد دوم)

مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات

تأیستان ۱۳۹۵

انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک استان بوشهر / [تدوین] مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات.
تهران: وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۹۵.

۲ ج. مصور: نمونه.

شابک: دوره: ۲ - ۸۴ - ۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ ج ۱: ۱ - ۳۶ - ۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ ج ۲: ۵ - ۸۳ - ۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتابنامه.

ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - بوشهر (استان) - اسناد و مدارک

سازمان اطلاعات و امنیت کشور - اسناد و مدارک

ایران - تاریخ - بهلولی، ۱۳۰۴ - ۱۳۵۷ - اسناد و مدارک

ایران. وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی

ردبندی کنگره: ۳۹۵ - الف ب ۹ / DSR ۱۵۶۰

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵ - ۴۰۷۲

شماره کتابشناسی: ۱۸۸ - ۹۷۲

شناسنامه

عنوان: انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک

استان بوشهر جلد دوم

ناشر: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۵ - ۸۳ - ۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN 978 - 600 - 149 - 083 - 5

شابک دوره: ۲ - ۸۴ - ۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ (دوره ۲ جلدی)

ISBN 978 - 600 - 149 - 084 - 2 (2 VOL. SET)

<http://www.historydocuments.ir>

E - mail: info@historydocuments.ir

صندوق پستی: ۴۷۳۵ - ۱۹۳۹۵

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

همه حقوق محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پنج	سخن ناشر:
۱	اسناد:
۳۷۱	فهرست اعلام:
۳۸۹	ضمائم:
۴۰۱	عکس:

سخن ناشر

پس از تدوین جلد اول «روزشمار» انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک: استان بوشهر» توفیق حاصل آمد تا نگارش جلد دومی این سیر معنوی را آغاز کنیم. در جلد نخستین به فعالیت نیروهای انقلابی در استان بوشهر از سال ۱۳۱۲ تا پایان سال ۱۳۵۶ پرداخته شد و در این جلد فعالیت‌های مردم استان بوشهر در سال ۱۳۵۷ به تدریج کشیده شده است. لازم به توضیح است که در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن ماه ۱۳۵۷ با هجوم مردم به مراکز ساواک به منظور دستگیری و توقیف آخرین وفاداران رژیم پهلوی، بسیاری از اسناد و اسناد معدوم شدند. این مساله باعث شده است که در برخی موارد در بیان سیر وقایع و فعالیت‌ها شاهد خلأهایی باشیم. در کنار موضوع فوق باید اضافه کرد که با نزدیک شدن بهمن ماه ۱۳۵۷ فعالیت‌های ساواک عملاً کم‌رنگ شد و گزارش‌ها به صورت منظم از سوی منابع ارسال نمی‌شدند. لذا اسناد این مجموعه عمدتاً مربوط به ماه‌های فروردین تا دی ماه ۱۳۵۷ است. در این مجموعه به روال سایر آثار منتشر شده از سوی مرکز بررسی اسناد تاریخی، از آوردن اسنادی که جنبه شخصی داشته و در بررسی سیر انقلاب اسلامی در استان نقش مؤثری ندارند خودداری شده است.

در پایان ذکر مواردی چند برای استفاده بهتر از اسناد به شرح زیر ارائه می‌شود:

- ۱- در چینش اسناد، در اکثر موارد تاریخ گزارش سند مدنظر بوده و تدوین کتاب بر اساس تقدم و تأخر زمانی نگارش اسناد تنظیم شده است. با این وجود در برخی موارد برای سهولت استفاده‌ی خوانندگان، مبنای وقوع رویدادها در چینش اسناد رعایت شده است.
- ۲- جملات اسناد بدون دخل و تصرف نگارش یافته است اما اغلاط املایی و روش منسوخ

نگارش در آن زمان (همچون پیوستگی کلمات به هم) به منظور سهولت فهم خواننده، به شیوه صحیح و جاری اصلاح شده است.

۳- در گویا سازی بعضی از واژه‌ها از فرهنگ‌نامه بوشهر تألیف دکتر سیدجعفر حمیدی استفاده شده است.

۴- در بعضی اسناد، تاریخ شاهنشاهی به جای تاریخ هجری شمسی استفاده شده است که در متن اسناد تغییری در این زمینه داده نشده است، اما در بالای سر برگ اسناد برای سهولت خوانندگان هر دو تاریخ آمده است.

۵- بر اساس دستورالعمل ابلاغی ساواک در انعکاس تعبیر ضد شاه در گزارش‌ها از کد ۶۶ به جای عدمه شاه یا اسم شاه (محمدرضا پهلوی) استفاده شده است. به عنوان نمونه منظور از «مرگ بر ۶۶» همان «مرگ بر شاه» یا «مرگ بر محمدرضا پهلوی» است.

۶- در بیشتر گزارش‌های ساواک، نظریه‌هایی داده شده که از نظر دهنده با کلمات رمز یاد شده است. این کلمات رمز معیلاً اساسی روزهای هفته است و منظور از آنها این است:

نظریه شنبه: نظریه متبع نفوذی ساواک (گزارشگر) است که از طریق مشاهده مستقیم یا از راه‌های دیگر ارائه شده است.

نظریه یکشنبه: نظریه رهبر عملیات است که پس از گزارش متبع نفوذی آن را تأیید یا تحلیل می‌کند.

نظریه دوشنبه: نظریه رئیس دایره عملیات است.

نظریه سه‌شنبه: نظریه امنیت داخلی است.

نظریه چهارشنبه: نظریه رئیس سازمان اطلاعات و امنیت منطقه است.

۹- از حروف چینی سربرگ‌سندها خودداری و صرفاً به درج نوع سند (گ‌خبر، تلفنگرام و...) و موضوع آن اکتفا شده است. همچنین نوع طبقه‌بندی سندها (محرمانه، اطلاعات محرمانه و سری) نیز نیامده است. علت این امر آمدن اصل اسناد در صفحات مورد نظر بوده است، به طوری که علاقه‌مندان می‌توانند با مراجعه به خود سربرگ سندها اطلاعات مورد نیاز را دریافت کنند. در سربرگ سندها برخی علائم با رمز آمده است. از جمله آنها مبدأ خبر است که منظور از آن رمزها این است:

۱- (ساواک گیلان)، ۲- (ساواک مازندران)، ۳- (ساواک آذربایجان شرقی)، ۴- (ساواک آذربایجان غربی)، ۵- (ساواک کرمانشاه)، ۶- (ساواک خوزستان)، ۷- (ساواک فارس)، ۸- (ساواک کرمان)، ۹- (ساواک خراسان)، ۱۰- (ساواک اصفهان)، ۱۱- (ساواک سیستان و بلوچستان)، ۱۲- (ساواک تهران)

(ساواک کردستان)، ۱۳هـ (ساواک همدان)، ۱۴هـ (ساواک سمنان)، ۱۵هـ (ساواک لرستان)، ۱۶هـ (ساواک بوشهر)، ۱۷هـ (ساواک هرمزگان)، ۱۸هـ (ساواک کهکیلویه و بویراحمد)، ۱۹هـ (ساواک چهارمحال و بختیاری)، ۲۰هـ (ساواک تهران)، ۲۱هـ (ساواک قم)، ۲۲هـ (ساواک اراک)، ۲۳هـ (ساواک قزوین)، ۲۴هـ (ساواک ایلام)، ۲۵هـ (ساواک زنجان)، ۲۶هـ (ساواک یزد) بوده‌اند.

همچنین مقصد خبر نیز با علائم رمز عنوان شده است که قریب به اتفاق آنها مربوط به ادارات تابعه اداره کل سوم (امنیت داخلی) ساواک بوده است.

اداره کل سوم از هفت بخش تشکیل می‌شد که عبارت بودند از: ۱- مدیریت اداره کل سوم، ۲- اداره یکم عملیات و بررسی، ۳- اداره دوم عملیات و بررسی، ۴- اداره سوم کل سوم، ۵- اداره چهارم کل سوم، ۶- اداره پنجم کل سوم، ۷- اداره ششم کل سوم.

اجرای اداره یکم عملیات و بررسی شامل: ۳۱۰ (دفتر اداره یکم عملیات و بررسی)، ۳۱۱ (بخش احزاب و دستجات کمونیستی)، ۳۱۲ (بخش احزاب و دستجات سیاسی و مذهبی افراطی)، ۳۱۳ (بخش هدف‌های تازه - فعالیت‌های مربوط به عرب‌زبانان ناراحت و بلوچ‌های حاد ایرانی)، ۳۱۴ (اکراد) و ۳۱۵ (فعالیت‌های خارجی) بوده است.

اجزای اداره دوم عملیات و بررسی شامل:

۳۲۰ (دفتر اداره دوم عملیات و بررسی)، ۳۲۱ (بخش دانشگاه تهران)، ۳۲۲ (بخش دانشگاه‌ها و مراکز عالی آموزشی تهران)، ۳۲۳ (بخش دانشگاه‌ها و مراکز عالی آموزشی استان‌ها و شهرستان‌ها) و ۳۲۴ (بخش آموزش و پرورش مدارس در تهران و استان‌ها شهرستان‌ها) بوده است. اجزای اداره کل سوم شامل:

۳۳۰ (دفتر اداره سوم کل سوم)، ۳۳۱ (بخش ممالک ارکان ناوی و اروپای شرقی)، ۳۳۲ (بخش کشورهای اروپای غربی)، ۳۳۳ (بخش آمریکا، کانادا، امریکای جنوبی و مرکزی)، و ۳۳۴ (بخش خاورمیانه و کشورهای غربی و ممالک قاره آسیا و آفریقا) بوده است. اجزای اداره چهارم کل سوم شامل:

۳۴۰ (دفتر اداره چهارم کل سوم)، ۳۴۱ (بخش احزاب و دستجات راست، انجمن‌ها و اتحادیه‌های دولتی و خصوصی)، ۳۴۱ (بخش وزارتخانه‌ها و ادارات و سازمان‌های دولتی)، ۳۴۳ (بخش کارگری)، ۳۴۴ (بخش اصناف و بازرگانان)، ۳۴۵ (بخش کشاورزی و امور زراعی)، ۳۴۶ (بخش عشایر و قاچاق اسلحه و مهمات و کالا)، ۳۴۷ (بخش جرایم، سینما و تلویزیون)، ۳۴۸ (بخش نارضایتی‌های عمومی) و ۳۴۹ (بخش روابط عمومی) بوده است.

اجزای اداره پنجم کل سوم شامل:

۳۵۰ (دفتر اداره پنجم کل سوم)، ۳۵۱ (بخش دکترین، آموزش، سازمان و وظایف رهبران عملیات امنیت داخلی)، ۳۵۲ (بخش سانسور و کنترل مکاتبات) و ۳۵۳ (بخش منابع، مأموران و گروه‌های تعقیب و مراقبت) بوده است.

اجزای اداره ششم کل سوم شامل:

۳۶۰ (دفتر اداره ششم کل سوم)، ۳۶۱ (بخش فیش)، ۳۶۲ (بخش بایگانی) و ۳۶۳ (بخش بررسی و تجزیه) بوده است.

گفتنی است شعبه ساواک در منطقه بوشهر به ترتیب ساواک بوشهر، ساواک بنادر و جزایر خلیج فارس، ساواک فرمانداری کل بوشهر خوانده می‌شد و سرانجام از سال ۱۳۵۲ به نام ساواک استان بوشهر تغییر نام یافت. ساواک استان بوشهر توسط افرادی با نام‌های رفعتی، سرهنگ مکرری، خسروزاده، سیمي و ... پایان بدیعی اداره می‌شد.

مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات